

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
Кафедра практичної психології та педагогіки**

**МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ
(Республіка Польща)**

**ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ» Волинської обласної ради**

ОСОБИСТІТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Матеріали

XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю,
*присвяченої 20-річчю кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

м. Львів, 15 травня 2026 р.

Львів – 2026

Рекомендовано до друку вченою радою факультету психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності 14 травня 2026 року, протокол № 8.

Рецензенти:

Жигайло Наталія Ігорівна – доктор психологічних наук, професор
Мачинська Наталія Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор

Особистість в екстремальних умовах: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (15 травня 2026 р., м. Львів). Львів, 2026. 519 с.

Редакційна колегія:

доктор психологічних наук, доцент **Сірко Р. І.** (голова);
доктор педагогічних наук, професор **Литвин А. В.**;
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник **Руденко Л. А.**;
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник **Вдович С. М.** (упорядник);
кандидат психологічних наук, доцент **Стельмах О. В.**;
кандидат педагогічних наук **Марчук С. С.**;
кандидат педагогічних наук **Шарлович З. П.**

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглядаються особливості функціонування особистості в умовах війни і кризи, психологічної підтримки та реабілітації особистості в ситуаціях травматичного досвіду, психолого-педагогічні засади формування готовності майбутніх фахівців до діяльності в екстремальних умовах, міждисциплінарні підходи до дослідження підготовки та професійної діяльності особистості в умовах підвищеного ризику.

Для науковців у галузі психології та педагогіки, психологів-практиків і педагогів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, аспірантів, ад'юнктів, докторантів.

Матеріали подано в авторській редакції.

© Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності, 2026

© Автори, 2026

Оксана Онищук, Тарас Васильків Трансформація цінностей та ідентичності під час війни	459
Світлана Броїло, Ольга Лозинська Чинники психологічного благополуччя рятувальників	462
Вікторія Бублій, Марія Козігора Формування позитивної самооцінки молодших школярів як умова підтримки ментального здоров'я	463
Вікторія Васькевич, Тетяна Григоренко Причини агресивної поведінки у дітей дошкільного віку	467
Владислав Ковпак, науковий керівник – Леся Музичко Мобільний цифровий довідник офіцера першої психологічної допомоги: обґрунтування, структура та перспективи впровадження у ЗСУ	468
Богдан Лук'янчук, Ольга Лозинська Вікова криза як переломний момент: ризиків та можливості для самоактуалізації	471
Ксенія Олексин, науковий керівник – Вікторія Логвиненко Цифрова компетентність соціальних працівників як передумова ефективного навчання людей похилого віку	473
Лідія Олійник, Лариса Руденко Психопрофілактика розладів харчової поведінки осіб юнацького віку в умовах війни	476
Ірина Обрембальська, науковий керівник – Світлана Вдович Прояви емоційного вигорання у студентів	479
Олеся Присяжнюк, Оксана Молчанова Етичні ризики використання психологічного консультування онлайн в умовах підвищеного ризику	482
Софія Расенчук, Тетяна Григоренко Сучасні проблеми епідемії туберкульозу в Україні: причини та профілактика	484
Дарина Романюк, науковий керівник – Юрій Вінтюк Особливості підготовки і діяльності фахівців із цивільної безпеки в умовах військового стану	486

*Ксенія Олексин,
науковий керівник – Вікторія Логвиненко*

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Стрімке поширення цифровізації в сучасному світі докорінно змінює всі сфери буття, спонукаючи відповідну модернізацію професійних практик, зокрема й в галузі соціальної роботи [5]. Інформаційно-комунікаційні технології дедалі активніше застосовуються у сфері соціальної допомоги та підтримки, забезпечуючи можливість реалізації численних соціальних взаємодій у віртуальному середовищі. Це потребує нових підходів до організації діяльності інституцій, належної підготовки кадрів та залучення спеціалістів, здатних ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти [4]. За таких умов важливого значення набуває підвищення цифрової грамотності фахівців соціальної сфери. Це необхідно для зростання їхньої професійної результативності та оперативного реагування на нові виклики. Зокрема, постає гостре завдання – навчити цифровій взаємодії людей похилого віку, які нерідко опиняються за межами інформаційного суспільства та потребують супроводу для успішної адаптації [3].

В результаті діджиталізації змінюється характер професійної діяльності соціальних працівників. Як стверджує О. Білецький, використання мобільних додатків, онлайн-консультацій та дистанційних платформ сприяє розширенню доступу клієнтів до соціальних послуг, особливо для тих, хто має обмежені можливості користування традиційними формами підтримки. Водночас інтеграція цифрових технологій у соціальну сферу потребує від фахівців підвищення рівня цифрової компетентності та адаптації до нових форматів роботи. При цьому особливого значення набуває дотримання етичних стандартів і забезпечення конфіденційності, адже питання захисту даних залишається однією з ключових перешкод на шляху повномасштабного впровадження цифрових інструментів [1].

Крім того, цифрова грамотність охоплює не тільки технічні аспекти; вона також включає вміння етичного і безпечно використання технологій. Соціальні працівники повинні бути знайомими з питаннями захисту персональних даних, протидії кіберзлочинності та забезпечення інформаційної безпеки разом із формуванням відповідальної поведінки в електронному середовищі.

Цифрова компетентність соціальних працівників набуває особливої ваги у процесах навчання осіб похилого віку – це їх здатність використовувати цифрові технології та ресурси ефективно й у спосіб, що відповідають їхнім специфікаціям і потребам. Цифрова компетентність людей похилого віку може бути представлена через чотири взаємопов'язані складові [2]:

1. Інформаційно-медійна компетентність охоплює сукупність знань, умінь, мотиваційних установок і відповідальності, що забезпечують здатність ефективно здійснювати пошук, відбір, аналіз, систематизацію та збереження цифрової інформації. Вона також передбачає критичне осмислення отриманого контенту та вміння створювати власні медіапродукти (текстові, візуальні, аудіо- чи відеоматеріали) із використанням сучасних цифрових засобів.

2. Комуникативна компетентність характеризується здатністю особи до результативної взаємодії в цифровому просторі. Вона включає відповідні знання, практичні навички, мотивацію та усвідомлення відповідальності при використанні електронної пошти, месенджерів, соціальних мереж, форумів та інших онлайн-платформ для досягнення особистих і соціальних цілей.

3. Технічна компетентність передбачає володіння знаннями та навичками використання цифрових пристроїв і програмного забезпечення, а також здатність безпечно та ефективно застосовувати їх у повсякденній діяльності. Вона охоплює роботу з комп'ютерною технікою, мобільними гаджетами, мережами, хмарними сервісами та іншими цифровими інструментами.

4. Споживча компетентність відображає здатність застосовувати цифрові технології для вирішення практичних життєвих завдань. Йдеться про використання онлайн-сервісів для оплати комунальних послуг, доступу до електронних кабінетів державних установ, здійснення покупок, замовлення ліків, придбання товарів чи квитків через Інтернет, що сприяє підвищенню якості життя та самостійності людей похилого віку.

А. Каркач та Т. Семигіна, оцінюють цифрову компетентність людей похилого віку за кількома критеріями. Зокрема, вона включає базові навички роботи з комп'ютером і смартфоном, рівень цифрової грамотності (знання про безпеку, пошук та критичне мислення), активність у використанні цифрових сервісів (соцмережі, банкінг, медичні послуги), доступ до техніки та Інтернету, а також ступінь інтеграції технологій у повсякденне життя - від спілкування й навчання до

покупок і розваг [2]. Ці показники взаємопов'язані й дозволяють зрозуміти, наскільки означена категорія людей готова користуватися сучасними технологіями та що потрібно для їхньої кращої адаптації.

Водночас варто зазначити, що ефективність формування цифрових навичок у людей похилого віку багато в чому зумовлена професіоналізмом соціального працівника як ментора. Саме він виступає сполучною ланкою між складними технологіями та потребами літніх людей, роблячи процес навчання доступним і зрозумілим.

Як зазначають сучасні науковці, сучасна освітня діяльність трансформується із засобу в мету розвитку людини. Тому навчання впродовж життя стає логічним адаптивним результатом до стрімких соціальних змін [6]. Ефективність організації навчання людей похилого віку значною мірою визначається застосуванням індивідуалізованого підходу, що враховує їхні когнітивні, фізичні та психологічні особливості. Важливими умовами є оптимальний темп викладу матеріалу, систематичне повторення практичних завдань, використання наочних інструкцій та створення сприятливого освітнього середовища. Такий підхід не лише забезпечує краще засвоєння знань, а й сприяє зниженню тривожності щодо використання цифрових технологій, формуванню позитивної мотивації до навчання та подоланню проявів цифрової нерівності [3].

Крім того, важливим чинником є підтримка в соціальному оточенні; вона може включати професійну допомогу від соціальних працівників або залучення родичів чи волонтерів. Такий комплексний підхід забезпечує безперервність освітнього процесу і закріплення отриманих навичок у повсякденному житті.

Отже, цифрова компетентність соціальних працівників є ключовою передумовою ефективного навчання людей похилого віку. Вона забезпечує не лише технічну можливість організації такого навчання, але й створює педагогічні, комунікативні та етичні умови для успішної цифрової інклюзії старшого покоління. У перспективі це сприятиме зменшенню цифрової нерівності та підвищенню якості життя людей похилого віку в умовах цифрового суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецький О. П. Інтеграція цифрових технологій у соціальну роботу: виклики та перспективи. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. № 1. С. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-1-6>
2. Каркач А., Семигіна Т. Цифрова компетентність людей похилого віку: специфіка, критерії сформованості та програма розвитку. *Ввічливість*.

3. Каркач А., Семигіна Т. Цифрова компетентність людей літнього віку. Таллінн: Teadmus, 2024. 322 с.
4. Логвиненко В. М., Грицанюк В. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності соціальних працівників. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: колективна монографія / за наук. ред. М. Коваля, Н. Ничкало; упоряд. А. Кузик, А. Литвин. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. С. 131–133. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jsrui/handle/123456789/12046>
5. Логвиненко В. М., Грицанюк В. В. Цифрова трансформація суспільства та інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності фахівців соціальної роботи: сучасні виклики. *Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць*. 2022. Вип. 87. С. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.87.11>
6. Matskevich Y., Lohvynenko V., Domaniuk O., Vorona V. The modern concept of adult education in Ukraine. *Conhecimento & Diversidade*, Niterói. 2023. V. 15. N. 40. P. 571–590. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i40.11219>

Лідія Олійник, Лариса Руденко

ПСИХОПРОФІЛАКТИКА РОЗЛАДІВ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Питання психопрофілактики розладів харчової поведінки серед молоді в умовах війни набуває особливої значущості через зростання психоемоційного навантаження, рівня тривоги, відчуття невизначеності та тривалого стресу. Такі обставини істотно впливають на формування харчових звичок і ставлення до власного тіла в юнацькому віці. Саме цей період відзначається підвищеною чутливістю до розвитку подібних порушень, що пов'язано з активними фізіологічними змінами, процесом самовизначення та прагненням до соціального схвалення. Військові умови лише посилюють ці ризики, адже порушується звичний спосіб життя, виникають труднощі з доступом до продуктів, відбуваються вимушені переміщення, накопичується травматичний досвід і зростає інформаційний тиск. За таких умов своєчасна психопрофілактика стає вкрай необхідною для збереження психічного благополуччя молоді.

Проблематика розладів харчової поведінки та їх впливу на фізичне і психологічне здоров'я людини привертає увагу дослідників ще з епохи Відродження. Одним із найраніших медичних свідчень стану, який сьо-